

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר
המרכז הלאומי לבקרת מחלות
הרישום למחלות תעסוקתיות

הרישום למחלות תעסוקתיות נתוני השלמה מהמוסד לביטוח לאומי, 2019

כתיבה ועריכת הדוח:

ד"ר מיכל ברומברג – המרכז הלאומי לבקרת מחלות

גב' אביטל סטרק – מנהלת הרישום למחלות תעסוקתיות

ד"ר לובה פושנוי – רופאת הרישום למחלות תעסוקתיות

יעוץ סטטיסטי :

גב' ריטה דכטיאר – סטטיסטיקאית הרישום למחלות תעסוקתיות

תקציר

דוח זה משלב מידע מהרישום למחלות תעסוקתיות על מקרי חשד למחלה תעסוקתית בקרב האוכלוסייה העובדת שהתקבלו ממנהל הבריאות והבטיחות התעסוקתית במשרד העבודה עם מידע מהמוסד לביטוח לאומי לגבי מקרים שהוכרו על ידו כפגיעת עבודה. בשנת 2019, התווספו מהביטוח הלאומי 2,422 מקרים חדשים שלא היו מוכרים לרישום עד כה. יחד עם 1,718 מקרים חדשים שדווחו ישירות לרישום, סה"כ בשנת 2019 אובחנו או הוכרו 4,140 מקרים של מחלות תעסוקתיות, המהווים שיעור של 10.4 ל-10,000 מועסקים. שיעור זה גבוה מהשיעורים שדווחו עבור השנים 2017 - 2018, הודות לעליה בשיעור הדיווח מהביטוח הלאומי.

מהשוואה בין נתוני הרישום לבין תוספת התחלואה שדווחה על ידי הביטוח הלאומי עולה כי:

1. בשני מקורות הדיווח שיעורי התחלואה התעסוקתית נמוכים יותר בקרב נשים, כאשר בקרב גברים שיעור התחלואה גבוה יותר בנתוני הביטוח הלאומי בהשוואה לנתוני הרישום.
2. בעוד שבנתוני הרישום שיעורי התחלואה התעסוקתית דומים בין ערבים לבין יהודים ואחרים, בנתוני התוספת מהביטוח הלאומי שיעור התחלואה בקרב הערבים גבוה יותר, הן בהשוואה ליהודים ואחרים והן בהשוואה לשיעור התחלואה בערבים המדווח ברישום.
3. הן בנתוני הרישום והן בתוספת התחלואה שהוכרה על ידי הביטוח הלאומי, שיעורי התחלואה התעסוקתית עולים עם הגיל. מגיל 45, נפתח פער בשיעורים לפי גיל בין שני מקורות המידע, כאשר השיעורים של המקרים שהוכרו על ידי הביטוח הלאומי בלבד גבוהים מאלו שדווחו לרישום בהפרשים הולכים ועולים עם הגיל.
4. לגבי התפלגות האבחנות לפי חלוקה למערכות גוף, בשנת 2019 פגיעה במערכת השמע הייתה השכיחה ביותר, הן בדיווח לרישום (722 מקרים, 39.7%) והן בתוספת מנתוני הביטוח הלאומי (692 מקרים, 26.5%). מבחינת התפלגות האבחנות (לפי קודי סיווג ה-ICD10) שניתנו עבור מערכת השמע, עולה כי 87.8% מהדיווחים לרישום היו על פגיעה בשמיעה מחשיפה לרעש, בעוד ש-66.3% ממקרי התוספת מהביטוח הלאומי שילבו בנוסף גם טינטון.
5. מספרי המקרים עם אבחנות שקשורות למערכת העצבים ולמערכת שריר ושלד היו גבוהים יותר בתוספת נתוני הביטוח הלאומי (542 ו-618 מקרים, בהתאמה) בהשוואה לנתוני הרישום (221 ו-368, בהתאמה). למרבית ממקרים אלו הייתה פגיעה בגפיים העליונות, כאשר בשני מקורות המידע האבחנה השכיחה ביותר

הייתה תסמונת התעלה הקרפלית. יצוין כי 500 מקרים של תסמונת זו לא דווחו לרישום (71.4% מסך הדיווחים על אבחנה זו).

6. המוסד לביטוח לאומי הכיר גם, באופן יחסי, בהרבה מקרים של תחלואה בסרטן, של מחלות במערכת הנשימה והקול, של מחלות עור, של מחלות לב וכלי דם, ושל תחלואה נפשית והתנהגותית ממקור תעסוקתי שלא דווחו לרישום לגבי תחלואה בסרטן, בעוד שבתוספת נתוני הביטוח הלאומי עיקר הדיווח היה על מקרים של סרטן העור (89.0%), בנתוני הרישום עיקר הדיווח היה על סרטנים ממקור אחר (56.0%).

מסקנות והמלצות:

1. תוספת מקרים מהביטוח הלאומי צפויה, שכן כל אדם זכאי לפנות לביטוח הלאומי להכרה בתחלואתו, גם אלו שיצאו מסיבות שונות ממעגל העבודה. על כן שילוב מידע מהרישום למחלות תעסוקתיות עם מידע מהמוסד לביטוח לאומי מאפשר לבנות תמונת מצב אמינה יותר אודות תחלואה תעסוקתית בישראל, שהינה חיונית לפיתוח וליישום תוכניות התערבות ייעודיות למניעת מקרי תחלואה חדשים, נכות ואובדן כושר עבודה. מכאן שחשוב להמשיך ולשתף פעולה בין שני מקורות מידע אלו.
2. בכדי לשפר את המענה הרפואי של מערכי הרפואה התעסוקתית לאוכלוסייה העובדת בישראל ובכדי להגביר את הדיווח על תחלואה תעסוקתית למינהל הבריאות והבטיחות התעסוקתית במשרד העבודה לצורך פיקוח מיטבי על מקומות העבודה ולמניעת תחלואה, נכות ואובדן כושר עבודה, יש לבחון את הסיבות להבדלים הדמוגרפיים והקליניים בין נתוני הרישום ותוספת נתוני הביטוח הלאומי. זאת, בין היתר, על ידי:
 - א. וידוי כי קיימת מודעות לשירות הרפואה התעסוקתית, הן בקרב האוכלוסייה העובדת והן בקרב יתר מערכי הרפואה, וששירות זה נגיש לכלל האוכלוסייה העובדת.
 - ב. בחינה מי תיכלל בקופות את הטיפול בכל אותם מקרים שדווחו רק מהביטוח הלאומי, האם היה צורך במקרים אלו בטיפול על ידי רופא תעסוקתי, וכיצד ניתן להבא להביא לדיווחם לרישום.
 - ג. לגבי מקרים של תחלואה, אשר יש עבודה תקנות המחייבות ביצוע בדיקות פיקוח בשירותי הרפואה התעסוקתית (לדוגמא, תקנות רעש ותקנות אבק מזיק), יש לבדוק האם המקרים שדווחו רק על ידי הביטוח הלאומי עברו או לא עברו את הבדיקות הללו. יש לבחון במידה ולא, מאיזה סיבה, ובמידה וכן, מדוע לא דווחו לרישום.

פרק 1- מבוא ושיטות

מבוא

הרישום למחלות תעסוקתיות אוסף, מסווג, מקודד ומנגיש מידע לגבי דיווחים על מקרי חשד למחלה תעסוקתית בקרב האוכלוסייה העובדת בלבד, שהתקבלו במינהל הבריאות והבטיחות התעסוקתית, משרד העבודה במסגרת פקודת תאונות ומחלות משלח-יד (הודעה), 1945. בכדי לקבל תמונה מלאה יותר אודות תחלואה תעסוקתית בישראל, החל משנת 2017, הרישום החל גם באיסוף נתונים מהמוסד לביטוח לאומי לגבי מקרים שהוכרו על ידו כפגיעת עבודה.

1.2 שיטות

בשנת 2019 התקבלו מהביטוח הלאומי סך הכל 10,466 רשומות, הכוללות גם תאונות וגם מחלות תעסוקתיות. בשלב ראשון, הקובץ עבר טיוב שכלל הסרת מקרים של תאונות עבודה, של החמרות של מקרים המוכרים לביטוח לאומי ושל מקרים המוכרים לרישום. בסופו של התהליך התקבל קובץ נתונים המכיל את כל המקרים שהוכרו על ידי המוסד לביטוח לאומי כמחלות תעסוקתיות במהלך שנת 2019 ושאינם נמצאים במאגר המידע של הרישום למחלות תעסוקתיות (להלן קובץ ביטוח לאומי).

הנתונים על פגיעות עבודה, שהועברו ע"י המוסד לביטוח לאומי לרישום למחלות תעסוקתיות, אינם כוללים סיווג בינלאומי (ICD) של האבחנות, אלא תיאור הפגיעה במלל חופשי. בשלב ראשון, המקרים עברו מיון לפרק הסיווג ב-ICD10 הרלוונטי על בסיס תיאור הפגיעה, הכולל סוג הפגיעה, מהות הפגיעה וגורם הפגיעה. בהמשך, כל האבחנות קודדו לפי קוד סיווג ICD10, באופן דומה לקידוד שבוצע עבור נתוני הרישום.

דוח זה משלב את המידע מהרישום מחלות תעסוקתיות (להלן קובץ הרישום) והתוספת מהמוסד לביטוח לאומי בכדי לספק תמונה שלמה יותר של התחלואה התעסוקתית בארץ בשנת 2019. לציין כי קובץ הרישום כולל מקרי תחלואה החשודים כמחלות מקצוע שדווחו בשנת 2019 בקרב מועסקים בלבד. נתוני המוסד לביטוח לאומי, לעומת זאת, כוללים מקרי תחלואה תעסוקתית שהוכרו על ידו בשנת 2019, כולל בקרב אלו שאינם מועסקים (הפסיקו לעבוד או פרשו לגמלאות). כמו כן, המידע שהועבר מביטוח הלאומי חלקי (אינו מכיל מידע על התעסוקה ועל החשיפות).

פרק 2 - ממצאים

2.1 מספר ושיעור המקרים

קובץ ביטוח לאומי כולל סה"כ 2,422 מקרים שהוכרו כסובלים ממחלות תעסוקתיות בשנת 2019 ושלא היו מוכרים עד כה לרישום, המהווים שיעור גולמי של 6.1 ל- 10,000 מועסקים במשק (אוכלוסיית העובדים בארץ בשנת 2019 עמדה על 3,966,900 אנשים¹). זאת בנוסף ל-1,718 מקרים בקובץ הרישום, המהווים שיעור גולמי של 4.3 ל- 10,000 מועסקים. סה"כ בשנת 2019 דווח על 4,140 מקרים של מחלות תעסוקתיות, המהווים שיעור של 10.4 ל- 10,000 מועסקים. שיעור זה גבוה מהשיעורים שדווחו עבור השנים 2017 - 2018, הודות לעליה בשיעור הדיווח מהביטוח הלאומי (טבלה 1).

טבלה מספר 1: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנים 2017-2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי: מספר מקרים ושיעור ל-10,000 עובדים

שנה	קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
	מספר מקרים	שיעור ל-10,000 עובדים	מספר מקרים	שיעור ל-10,000 עובדים	מספר מקרים	שיעור ל-10,000 עובדים
2017	1,737	4.5	1,876	4.9	3,613	9.4
2018	1,683	4.3	1,946	4.9	3,629	9.2
2019	1,718	4.3	2,422	6.1	4,140	10.4

¹ נתונים מעודכנים לשנת 2019 לגבי האוכלוסייה העובדת בארץ נלקחו מתוך השנתון הסטטיסטי לישראל לשנת 2020 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה [שוק העבודה - שנתון סטטיסטי לישראל 2020 - מספר 71](https://cbs.gov.il) (cbs.gov.il).

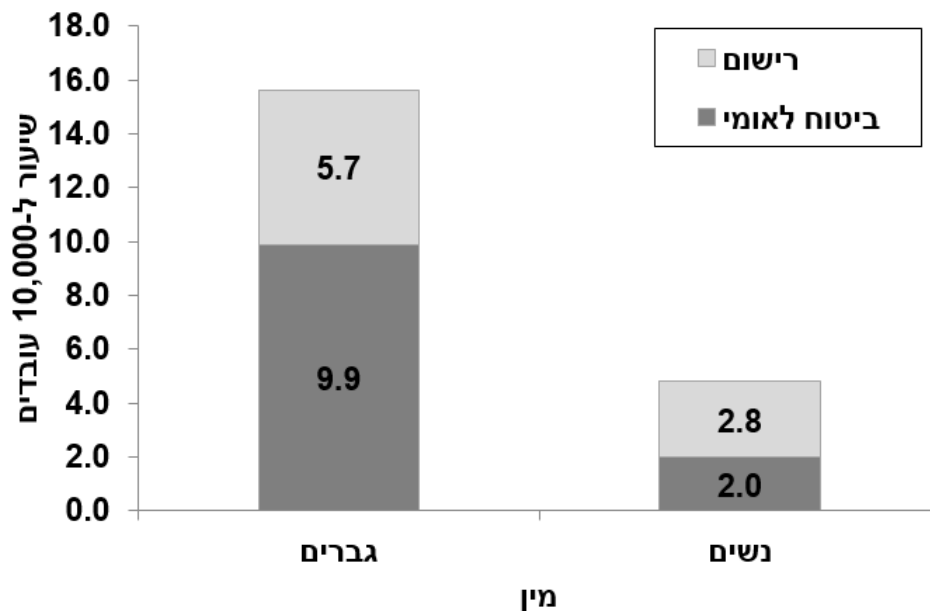
2.2 התפלגות מקרי מחלות תעסוקתיות לפי מין

בדומה לנתוני הרישום, גם בתוספת נתוני הביטוח הלאומי שיעור² המקרים המוכרים של מחלות תעסוקתיות היה גבוה יותר בקרב גברים בהשוואה לנשים. בעוד ששיעור התחלואה בנשים היה דומה בשני מקורות המידע, השיעור בקרב גברים היה גבוה יותר בנתוני הביטוח הלאומי (טבלה 2, תרשים 1).

טבלה מספר 2: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, לפי מין: מספר מקרים, אחוז ושיעור ל-10,000 עובדים

סה"כ שיעור ל- 10,000 עובדים	קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ שיעור ל- 10,000 עובדים	אחוז	מספר מקרים	אחוז	שיעור ל- 10,000 עובדים
	מספר מקרים	אחוז	מספר מקרים	אחוז					
גברים	1,182	68.8	2,048	84.6	5.7	9.9	15.6	9.9	15.6
נשים	536	31.2	374	15.4	2.8	2.0	4.8	2.0	4.8
סה"כ	1,718	100	2,422	100	4.3	6.1	10.4	6.1	10.4

תרשים מספר 1: שיעור מחלות תעסוקתיות ל-10,000 עובדים בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, לפי מין

² המכנים של אוכלוסיית העובדים לפי לאום ומין נלקחו מטבלה 9.12 של השנתון הסטטיסטי לישראל 2020, למ"ס https://www.cbs.gov.il/he/publications/doclib/2020/9.shnatonlabourmarket/st09_12x.pdf

2.3 התפלגות מקרי מחלות תעסוקתיות לפי לאום

בשנת 2019 בתוספת נתוני הביטוח הלאומי, בשונה מנתוני הרישום, שיעור³ המקרים המוכרים של מחלות תעסוקתיות היה גבוה יותר בקרב האוכלוסייה הערבית בהשוואה לאוכלוסייה של היהודים והאחרים. שיעור התחלואה בקרב הערבים היה גם גבוה יותר בנתוני הביטוח הלאומי בהשוואה לנתוני הרישום (טבלה 3, תרשים 2).

טבלה מספר 3: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, לפי לאום: מספר מקרים, אחוז ושיעור ל-10,000 עובדים

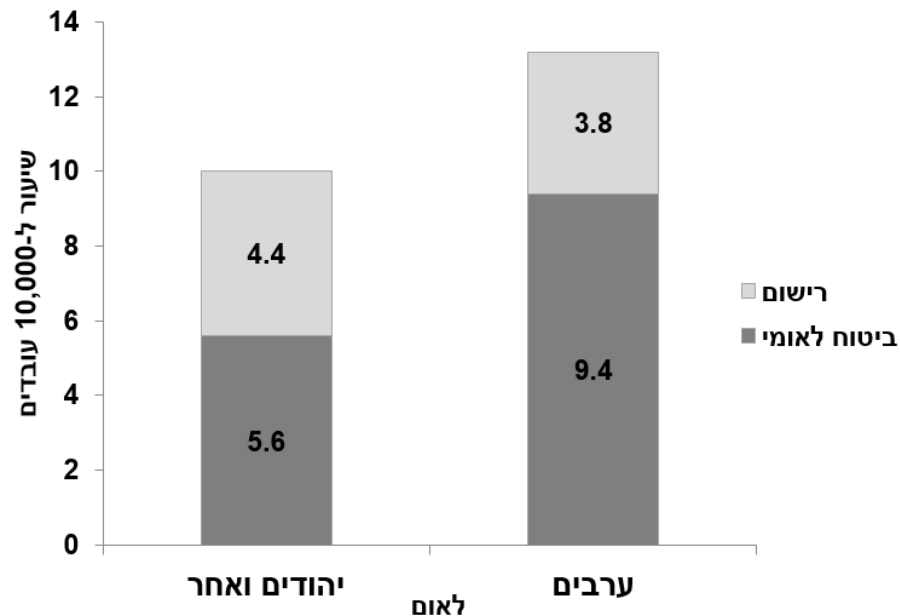
קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
מספר מקרים	אחוז	מספר מקרים	אחוז	שיעור ל-10,000 עובדים	שיעור ל-10,000 עובדים
1,507	87.7	1,906	78.7	5.6	10.0
211	12.3	516	21.3	9.4	13.2
1,718	100	2,422	100	6.1	10.4

* לאום אחר כולל נוצרים שאינם ערבים ומי שאין עבורו הגדרת דת (כולל עובדים זרים).

** לאום ערבי כולל מוסלמים, ערבים נוצרים, בדואים ודרוזים.

³ המכנים של אוכלוסיית העובדים לפי לאום ומין נלקחו מטבלה 9.12 של השנתון הסטטיסטי לישראל 2020, למ"ס https://www.cbs.gov.il/he/publications/doclib/2020/9.shnatonlabourmarket/st09_12x.pdf

תרשים מספר 2: שיעור מחלות תעסוקתיות ל-10,000 עובדים בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, לפי לאום

2.4 התפלגות מקרי מחלות תעסוקתיות לפי קבוצות גיל

הן בנתוני הרישום והן בתוספת התחלואה שהוכרה על ידי הביטוח הלאומי, שיעורי⁴ התחלואה התעסוקתית עולים עם הגיל. מגיל 45, נפתח פער בשיעורים לפי גיל בין נתוני הביטוח הלאומי לבין נתוני הרישום, עד לשיא של כפי-3 יותר הכרות על ידי הביטוח הלאומי בקרב בני 65 ומעלה (טבלה 4, תרשים 3).

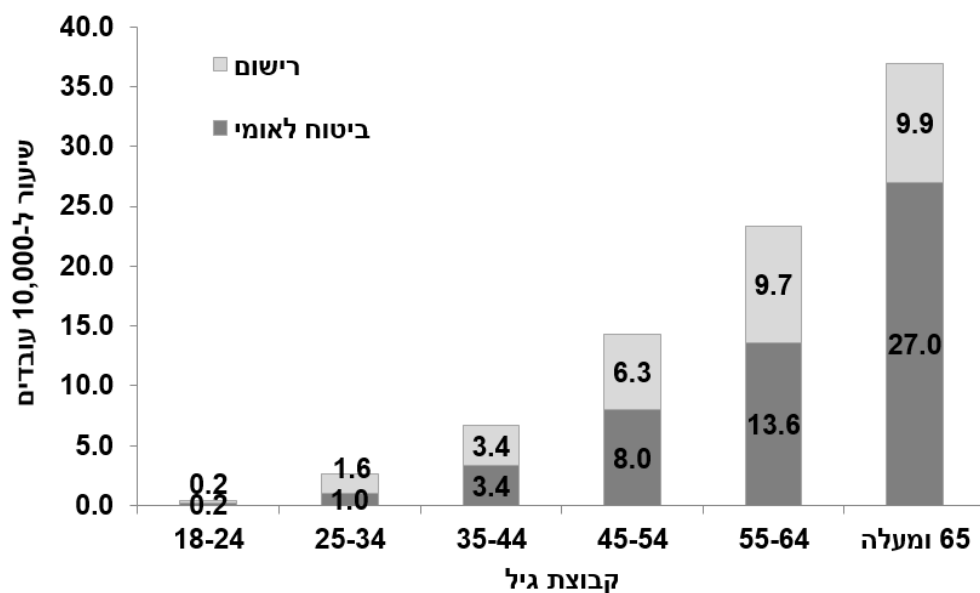
⁴ הנתונים אודות סה"כ העובדים לפי קבוצות גיל מעודכן לשנת 2019 לקוחים מהלמ"ס לוח 2.3: "מועסקים, לפי ענף כלכלי, גיל, קבוצת אוכלוסייה ומין" (הועבר על פי בקשה פרטית)

טבלה מספר 4: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, לפי קבוצת גיל: מספר מקרים, אחוז ושיעור ל-10,000 עובדים

סה"כ	קובץ ביטוח לאומי			קובץ הרישום			קבוצת גיל
	שיעור ל-10,000 עובדים	אחוז	מספר מקרים	שיעור ל-10,000 עובדים	אחוז	מספר מקרים	
	0.5	0.2	13	0.2	0.8	13	18-24
	2.6	1.0	90	1.6	8.1	139	25-34
	6.8	3.4	324	3.4	18.3	316	35-44
	14.4	8.0	609	6.3	27.9	479	45-54
	23.3	13.6	757	9.7	31.3	538	55-64
	36.9	27.0	629	9.9	13.4	231	65 ומעלה
	-	-	-	-	0.2	<10	חסר מידע*
סה"כ	10.4	6.1	2,422	4.3	100	1,718	

*ב-2 מקרים אין מידע לגבי הגיל (עובדים זרים)

תרשים מספר 3: שיעור מחלות תעסוקתיות ל-10,000 עובדים בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, לפי קבוצות גיל

2.5 התפלגות האבחנות של מחלות תעסוקתיות לפי חלוקה למערכות גוף (פרק הסיווג ב-ICD10)

סה"כ בשנת 2019, נרשמה תוספת של 2,616 אבחנות לפי מערכות גוף, שהוכרו ע"י המוסד לביטוח לאומי בלבד כמחלות תעסוקתיות. מרביתן היו קשורות בפגיעה במערכת השמע (692 מקרים, 26.5%), במערכת השריר שלד (618 מקרים, 23.6%), במערכת העצבים (542 מקרים, 20.7%) ובמערכת הנשימה כולל צרידות (263 מקרים, 10.1%) (טבלה 5).

המוסד לביטוח לאומי הכיר בשנת 2019 בתוספת של 247 מקרים (9.4%) של גידולים סרטניים כמחלות תעסוקתיות, בהשוואה ל-25 מקרים בלבד שדווחו לרישום. כמו כן, המוסד לביטוח לאומי הכיר ביותר מקרים של מחלות עור, מחלות לב וכלי דם והפרעות נפשיות והתנהגותיות כמחלות תעסוקתיות (תוספת של 169 לעומת 67, 31 לעומת 12 ו-28 לעומת 10, בהתאמה).

טבלה מספר 5: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, התפלגות האבחנות שהוכרו לפי פרקי הסיווג ב-ICD10: מספר אבחנות ואחוז

שם הפרק		קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
		מספר אבחנות	אחוז	מספר אבחנות	אחוז	מספר אבחנות	אחוז
מערכת השמע		722	39.7	692	26.5	1,414	31.9
מערכת הנשימה (ללא פגיעות במערכת הקול)		132	7.3	77	2.9	209	4.7
מערכת העצבים		221	12.2	542	20.7	763	17.2
מערכת השריר-שלד		368	20.3	618	23.6	986	22.3
עור		67	3.7	169	6.5	236	5.3
גידולים סרטניים		25	1.4	247	9.4	272	6.1
מערכת הראייה		43	2.3	<10	0.1	45	1.0
תאונות, הרעלות והשלכות אחרות של חשיפה לגורמים חיצוניים		<10	0.4	<10	0.1	<10	0.2
תסמינים, סימנים וממצאים מעבדתיים שאינם מפורטים במקום אחר (כולל פגיעות במערכת הקול)		*190	10.5	**190	7.3	380	8.6
הפרעות נפשיות והתנהגותיות		10	0.5	28	1.1	38	0.9
לב וכלי דם		12	0.7	31	1.2	43	1.0
מערכת העיכול		12	0.7	<10	0.1	15	0.3
מחלות זיהומיות		<10	0.3	<10	0.3	14	0.3
מחלות דם והפרעות במנגנון החיסון		<10	0.0	0	0.0	<10	0.0
מערכת המין ודרכי השתן		0	0.0	<10	0.0	<10	0.0
גורמים המשפיעים על מצב הבריאות והקשר עם שירותי הבריאות		<10	0.0	<10	0.1	<10	0.1
מערכת האנדוקרינית ובעיות מטבוליות		0	0.0	<10	0.1	<10	0.1
אחר		<10	0.0	0	0.0	<10	0.0
סה"כ		1,816	100	2,616	100	4,432	100

* כולל 155 דיווחים על צרידות

** כולל 186 דיווחים על צרידות

2.6 התפלגות האבחנות של מחלות תעסוקתיות עיקריות לפי קודי ICD10

בשנת 2019 המוסד לביטוח לאומי הכיר בתוספת של 3,212 אבחנות לפי קוד סיווג ICD10 כמחלות תעסוקתיות. השכיחויות של אבחנות אלו מפורטות ב**נספח א'**.

הערה: מספר האבחנות לפי פרקי הסיווג ב-ICD10 נמוך ממספר האבחנות לפי קוד סיווג ICD10. זאת היות ובמידה וניתן לאותו אדם יותר מקוד ICD10 אחד עבור אותה מערכת גוף, נספרו עבורו מספר תואם של אבחנות לפי קוד סיווג ICD10, אך אבחנה אחת בלבד עבור פרק הסיווג הרלוונטי.

טבלאות 6 - 10 מציגות את התפלגות האבחנות (לפי קודי סיווג ה-ICD10) שניתנו עבור מערכת השריר-שלד ומערכת העצבים ההיקפית של הגפה העליונה, מערכת השמע, גידולים סרטניים, מערכת הנשימה ומערכת הקול.

טבלה מספר 6: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, התפלגות האבחנות במערכת השריר-שלד ובמערכת העצבים ההיקפית של הגפה העליונה*: מספר אבחנות ואחוז

קוד ICD10	אבחנה	קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
		מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז
M18, M180	Arthrosis of first carpometacarpal joint	29	6.3	82	8.0	111	7.4
M19	Other arthrosis (shoulder region, upper arm, forearm, hand)	25	5.4	36	3.5	61	4.1
M255	Pain in joint(upper limb)	<10	0.4	<10	0.4	<10	0.4
M653	Trigger finger	39	8.4	55	5.3	94	6.3
M654	Radial styloid tenosynovitis	25	5.4	<10	0.8	33	2.2
M75	Shoulder lesions	<10	1.3	83	8.1	89	6
M751	Rotator cuff syndrome	47	10.1	86	8.3	133	8.9
M752	Bicipital tendinitis	0	0.0	<10	0.3	<10	0.2
M755	Bursitis of shoulder	0	0.0	<10	0.1	<10	0.1
M77	Other enthesopathies (shoulder region, upper arm, forearm, hand)	<10	0.9	27	2.6	31	2.1
M770	Medial epicondylitis	<10	0.4	<10	0.5	<10	0.5
M771	Lateral epicondylitis	70	15.1	84	8.2	154	10.3
G560	Carpal tunnel syndrome	200	43.1	500	48.5	700	46.9
G562	Lesion of ulnar nerve	15	3.2	56	5.4	71	4.8
	סה"כ	464	100	1030	100	1494	100

*גפה עליונה כוללת: כתף, זרוע, מרפק, אמה, שורש כף היד וכף היד.

**טבלה מספר 7: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום
ומהמוסד לביטוח לאומי, התפלגות האבחנות במערכת השמע: מספר
אבחנות ואחוז**

קוד ICD10	אבחנה	קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
		מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז
H833	Noise effects on inner ear	481	87.8	215	31.1	696	56.2
H931	Tinnitus	<10	1.1	18	2.6	24	1.9
H833+H931	Noise effects on inner ear + Tinnitus	61	11.1	458	66.3	519	41.9
סה"כ		548	100	691	100	1,239	100

**טבלה מספר 8: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום וממהמוסד
לביטוח לאומי, התפלגות הגידולים הסרטניים: מספר אבחנות ואחוז**

טווח ICD10	שם טווח	קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
		מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז
C43-C439	Malignant melanoma of skin	<10	4.0	21	7.4	22	7.2
C44-C449	Other malignant neoplasms of skin	10	40.0	230	81.6	240	78.2
שאר האבחנות בפרק	אבחנות בפרק גידולים סרטניים שאינן C439-C449 או C44-C449	14	56.0	31	11.0	45	14.6
סה"כ		25	100	282	100	307	100

טבלה מספר 9: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד לביטוח לאומי, התפלגות האבחנות במערכת הנשימה (לא כולל אבחנות מערכת הקול): מספר אבחנות ואחוז

קוד ICD10	אבחנה	קובץ הרישום		קובץ ביטוח לאומי		סה"כ	
		מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז
J189	Pneumonia, unspecified	<10	1.2	0	0.0	<10	0.6
J30-J304,J310	Vasomotor and allergic rhinitis	<10	3.7	<10	5.5	<10	4.5
J33	Nasal polyp	0	0.0	<10	1.4	<10	0.6
J34	Other disorders of nose and nasal sinuses	<10	1.2	0	0.0	<10	0.6
J42	Unspecified chronic bronchitis	<10	1.2	0	0.0	<10	0.6
J44-J47	Chronic lower respiratory diseases [Incl.J44 COPD , J45 Asthma, J47 Bronchiectasis]	48	57.8	27	37.0	75	48.1
J61	Pneumoconiosis due to asbestos and other mineral fibres	0	0.0	<10	5.5	<10	2.6
J62	Pneumoconiosis due to dust containing silica	16	19.3	13	17.8	29	18.7
J63-J69	Lung diseases due to external agents	<10	4.8	23	31.5	27	17.3
J840,J841,J849	Other interstitial pulmonary diseases	<10	9.6	<10	1.4	<10	5.8
J92	Pleural plaque	<10	1.2	0	0.0	<10	0.6
סה"כ		83	100	73	100	156	100

טבלה מספר 10: דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהרישום ומהמוסד
לביטוח לאומי, התפלגות האבחנות במערכת הקול: אבחנות ואחוז

סה"כ		קובץ ביטוח לאומי		קובץ הרישום		אבחנה	קוד ICD10
אחוז	מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות	אחוז	מס' אבחנות		
13.3	57	3.1	<10	21.5	51	Diseases of vocal cords and larynx not elsewhere classified J38 [Incl. J381 Polyp of vocal cords and larynx (3), J382 Nodules of vocal cords (46)]	J38-J382
0.2	<10	0.0	0	0.4	<10	Other diseases of vocal cords	J383
86.5	371	96.9	186	78.1	185	Voice disturbances (Dysphonia)	R49
100	429	100	192	100	237		סה"כ

פרק 3 - דיון

דוח זה מציג תמונה מלאה יותר אודות התחלואה התעסוקתית בישראל, היות והוא משלב מידע מהרישום למחלות תעסוקתיות על מקרי חשד למחלה תעסוקתית בקרב האוכלוסייה העובדת שהתקבלו ממינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד העבודה עם מידע מהמוסד לביטוח לאומי לגבי מקרים שהוכרו על ידו כפגיעת עבודה. בשנת 2019, התווספו מהביטוח הלאומי 2,422 מקרים חדשים שלא היו מוכרים לרישום עד כה. יחד עם 1,718 מקרים חדשים שדווחו לרישום, סה"כ בשנת 2019 אובחנו או הוכרו 4,140 מקרים של מחלות תעסוקתיות, המהווים שיעור של 10.4 ל-10,000 מועסקים. שיעור זה גבוה מהשיעורים שדווחו עבור השנים 2017 - 2018, הודות לעליה בשיעור הדיווח מהביטוח הלאומי. תוספת של מקרים מהביטוח הלאומי צפויה, שכן כל אדם זכאי לפנות לביטוח הלאומי להכרה בתחלואתו, גם אלו שיצאו מסיבות שונות ממעגל העבודה.

הן בנתוני הרישום והן בתוספת התחלואה שדווחה על ידי הביטוח הלאומי, שיעורי התחלואה התעסוקתית נמוכים יותר בקרב נשים, כאשר בקרב גברים שיעור התחלואה גבוה יותר בנתוני הביטוח הלאומי בהשוואה לנתוני הרישום. יש לבחון האם ההבדלים בדיווח בין המינים הם תוצאה של הבדלים בחשיפות התעסוקתיות ובתחלואה בפועל ו/או קשורים בהבדלים בנגישות לשירותי רפואה תעסוקתית, בתהליכי האבחון וההכרה של מחלות מקצוע בישראל ו/או בפניה לביטוח הלאומי למימוש של זכויות. כמו כן, יש לבחון את הפער שנצפה בקרב הגברים בין שני מקורות המידע.

בהשוואה לפי לאום, בעוד שבנתוני הרישום שיעורי התחלואה התעסוקתית דומים בין ערבים לבין יהודים ואחרים, בנתוני התוספת מביטוח לאומי שיעור התחלואה בקרב הערבים גבוה יותר, הן בהשוואה ליהודים ואחרים והן בהשוואה לשיעור התחלואה בערבים המדווח ברישום. יש לבחון ממה נובע שוני זה, האם מנגישות מוגבלת של מערך הרפואה התעסוקתית במגזר הערבי או מודעות נמוכה לקיומו, הבדלים בעיסוק וכפועל יוצא מכך בתחלואה ובאופן הכרתה, או מסיבות אחרות.

הן בנתוני הרישום והן בתוספת התחלואה שהוכרה על ידי הביטוח הלאומי, שיעורי התחלואה התעסוקתית עולים עם הגיל. מגיל 45, נפתח פער בשיעורים לפי גיל בין שני מקורות המידע, כאשר השיעורים של המקרים שהוכרו על ידי הביטוח הלאומי בלבד גבוהים מאלו שדווחו לרישום בהפרשים הולכים ועולים עם הגיל. הפער בשיעורי התחלואה העולים עם הגיל הינו צפוי, היות וניתן להגיש תביעה לביטוח לאומי בגין תחלואה תעסוקתית בכל גיל וללא קשר למצב התעסוקתי, בעוד שמערכי הרפואה התעסוקתית, שהם מקור המידע העיקרי לנתוני הרישום, מספקים שירות רק למי שקיים עבורו יחסי עובד-מעביד.

מהשוואת התפלגות האבחנות לפי חלוקה למערכות גוף עולה כי פגיעה במערכת השמע הייתה השכיחה ביותר, הן בדיווח לרישום (722 מקרים, 39.7%) והן בתוספת מהביטוח הלאומי (692 מקרים, 26.5%). מבחינת התפלגות האבחנות (לפי קודי סיווג ה-ICD10) שניתנו עבור מערכת השמע, עולה כי בעוד שמרבית הדיווחים לרישום היו על פגיעות בשמיעה מרעש (87.8% לעומת 31.1% מהביטוח הלאומי), מרבית המקרים בתוספת מהביטוח הלאומי שילבו בנוסף גם טינטון (66.3% לעומת 11.1% מהרישום). מכאן, שלמרות בדיקות הפיקוח המבוצעות לעובדים ברעש על ידי שירותי הרפואה התעסוקתית, רק כמחצית מהמקרים של פגיעה במערכת השמע דווחו למשרד העבודה על ידי שירותים אלה וישנה תוספת רבה של מקרים מהביטוח הלאומי. יש לבדוק האם המקרים שבתוספת של הביטוח הלאומי עברו או לא עברו בדיקות פיקוח. במידה ולא, יש לבחון מאיזה סיבה, ובמידה וכן, מדוע לא דווחו לרישום.

בנתוני הרישום דווחו 368 מקרים עם פגיעה במערכת השריר והשלד ו-221 מקרים עם פגיעה במערכת העצבים. זאת לעומת, 618 ו-542 מקרים, בהתאמה, בתוספת מנתוני הביטוח הלאומי. למרבית ממקרים אלו הייתה פגיעה בגפיים העליונות (78.7% בנתוני הרישום לעומת 88.8% בנתוני התוספת מהביטוח הלאומי). מבחינת התפלגות האבחנות (לפי קודי סיווג ה-ICD10) שניתנו עבור פגיעה במערכת השריר והשלד או במערכת העצבים בגפיים העליונות, עולה כי תסמונת התעלה הקרפלית היוותה את האבחנה השכיחה ביותר, הן בנתוני הרישום (43.1%) והן בנתוני התוספת מהביטוח הלאומי (48.5%). יחד עם זאת, 500 מקרים של תסמונת התעלה הקרפלית לא דווחו לרישום (71.4% מסך הדיווחים על אבחנה זו). בכדי להבין את כל הפערים הללו יש לבחון מי הגורם שטיפל במקרים אלו בקופה, האם היה נדרש להפנותם לרופא תעסוקתי, במידה ולא הופנו, וכיצד ניתן היה להביא לדיווחם לרישום. קבלת תמונה מלאה על הפגיעות התעסוקתיות בגפיים העליונות הינה חשובה לתכנון פעולות מניעה במקומות העבודה, היות ופגיעות אלו קשורות עם חשיפת עובדים לגורמי סיכון ארגונומיים כמו חוזרנות, הרמת משאות כבדים ותנחות עבודה קיצוניות והן עלולות לגרום לנכות קבועה ולאובדן כושר עבודה.

המוסד לביטוח לאומי הכיר גם, באופן יחסי, בהרבה מקרים של תחלואה בסרטן, של מחלות במערכת הנשימה והקול, של מחלות עור, של מחלות לב וכלי דם ושל תחלואה נפשית ממקור תעסוקתי שלא דווחו לרישום וגם עבורם נדרש בירור דומה לזה שהוצע לעיל בנוסף, קבלת מידע על מקרי התחלואה הנוספים הינה הכרחית לצורך פיקוח מיטבי על מקומות העבודה ולצורך פיתוח ויישום תוכניות התערבות ייעודיות למניעת מקרי תחלואה חדשים, נכות ואובדן כושר עבודה. כך לדוגמא, לגבי תחלואה בסרטן, בעוד שבתוספת נתוני הביטוח הלאומי עיקר הדיווח היה על מקרים של סרטן העור (89.0%), בנתוני הרישום עיקר הדיווח היה על סרטנים ממקור אחר (56.0%). נתוני הביטוח הלאומי, אם כך, הכרחיים לקבלת

תמונה מלאה יותר על תחלואה תעסוקתית בסרטן העור ועשויים לסייע בפיתוח ובישום של תוכניות התערבות ייעודיות לצמצום חשיפה לקרינת השמש במקומות העבודה הרלוונטיים במטרה להקטין תחלואה תעסוקתית בסרטן זה.

פרק 4 סיכום והמלצות:

שילוב מידע מהרישום למחלות תעסוקתיות עם מידע מהמוסד לביטוח לאומי מאפשר לבנות תמונת מצב אמינה יותר אודות תחלואה תעסוקתית בישראל, שהינה חיונית לפיתוח וליישום תוכניות התערבות ייעודיות למניעת מקרי תחלואה חדשים, נכות ואובדן כושר עבודה. על כן יש להמשיך ולשתף פעולה בין שני מקורות מידע אלו. בנוסף, בכדי לשפר את המענה הרפואי של מערכי הרפואה התעסוקתית לאוכלוסייה העובדת בישראל ובכדי להגביר את הדיווח על תחלואה תעסוקתית למינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד העבודה לצורך פיקוח מיטבי על מקומות העבודה ולמניעת תחלואה, נכות ואובדן כושר עבודה, יש לבחון את הסיבות להבדלים הדמוגרפיים והקליניים בין נתוני הרישום ותוספת נתוני הביטוח הלאומי. בין היתר, יש לוודא כי קיימת מודעות לשירות הרפואה התעסוקתית, הן בקרב האוכלוסייה העובדת והן בקרב יתר מערכי הרפואה, וששירות זה נגיש לכלל האוכלוסייה העובדת. בנוסף, יש לבחון מי תיכלל בקופות את הטיפול בכל אותם מקרים שדווחו רק מהביטוח הלאומי, האם היה צורך בטיפול על ידי רופא תעסוקתי, וכיצד ניתן להבא להביא לדיווחם לרישום. זאת בפרט עבור תחלואה אשר יש לגביה תקנות בטיחות המחייבות ביצוע בדיקות פיקוח על ידי שירותי הרפואה התעסוקתית (לדוגמא, תקנות רעש ותקנות אבק מזיק). יש לבדוק האם המקרים שדווחו רק על ידי הביטוח הלאומי עברו או לא בדיקות פיקוח בשירותי הרפואה התעסוקתית. במידה ולא, יש לבחון מאיזה סיבה, ובמידה וכן, מדוע לא דווחו לרישום.

נספחים

נספח א': דיווח על מחלות תעסוקתיות בשנת 2019 מהמוסד לביטוח לאומי,
 התפלגות האבחנות שהוכרו לפי קוד ICD10

קוד ICD10 ושם האבחנה	מספר אבחנות
A16 Respiratory tuberculosis, not confirmed bacteriologically	<10
A169 Respiratory tuberculosis unspecified, without mention of bacteriological or histological confirmation	<10
A692 Lyme disease	<10
B182 Chronic viral hepatitis C	<10
B352 Tinea manuum	<10
B353 Tinea pedis	<10
B86 Scabies	<10
C11 Malignant neoplasm of nasopharynx	<10
C16 Malignant neoplasm of stomach	<10
C32 Malignant neoplasm of larynx	<10
C34 Malignant neoplasm of bronchus and lung	<10
C43 Malignant melanoma of skin	15
C433 Malignant melanoma of other and unspecified parts	<10
C434 Malignant melanoma of scalp and neck	<10
C435 Malignant melanoma of trunk	<10
C436 Malignant melanoma of upper limb, including shoulder	<10
C44 Other malignant neoplasms of skin	110
C440 Malignant neoplasm: Skin of lip	<10
C441 Malignant neoplasm: Skin of eyelid, including canthus	<10

קוד 10ICD ושם האבחנה	מספר אבחנות
C442 Skin of ear and external auricular canal	11
C443 Malignant neoplasm: Skin of other and unspecified parts of face	57
C444 Malignant neoplasm: Skin of scalp and neck	19
C445 Malignant neoplasm: Skin of trunk	<10
C446 Malignant neoplasm: Skin of upper limb, including shoulder	18
C447 Malignant neoplasm: Skin of lower limb, including hip	<10
C449 Malignant neoplasm: Malignant neoplasm of skin, unspecified	<10
C45 Mesothelioma	<10
C450 Mesothelioma of pleura	<10
C451 Mesothelioma of peritoneum	<10
C61 Malignant neoplasm of prostate	<10
C64 Malignant neoplasm of kidney, except renal pelvis	<10
C67 Malignant neoplasm of bladder	<10
C71 Malignant neoplasm of brain	<10
C859 Non-Hodgkin's lymphoma, unspecified type	<10
C959 Leukaemia, unspecified	<10
C969 Malignant neoplasm of lymphoid, haematopoietic and related tissue, unspecified	<10
E14 Unspecified diabetes mellitus	<10
F06 Other mental disorders due to brain damage and dys	<10
F329 Depressive episode, unspecified	<10
F412 Mixed anxiety and depressive disorder	<10
F419 Anxiety disorder, unspecified	<10
F431 Post-traumatic stress disorder	<10
F432 Adjustment disorders	<10

קוד ICD10 ושם האבחנה	מספר אבחנות
F48 Other neurotic disorders	<10
F51 Nonorganic sleep disorders	<10
G20 Parkinson's disease	16
G21 Secondary parkinsonism	<10
G24 Dystonia	<10
G40 Epilepsy	<10
G560 Carpal tunnel syndrome	500
G562 Lesion of ulnar nerve	56
G622 Polyneuropathy due to other toxic agents	<10
G64 Other disorders of peripheral nervous system	<10
H579 Disorder of eye and adnexa, unspecified	<10
H60 Otitis externa	<10
H833 Noise effects on inner ear	673
H931 Tinnitus	476
H939 Disorder of ear, unspecified	<10
I10 Essential (primary) hypertension	<10
I25 Chronic ischaemic heart disease	<10
I64 Stroke, not specified as haemorrhage or infarction	<10
I730 Raynaud's syndrome	<10
I803 Phlebitis and thrombophlebitis of lower extremities	<10
I83 Varicose veins of lower extremities	21
I84 Haemorrhoids	<10
I872 Venous insufficiency (chronic)(peripheral)	<10
J30 Vasomotor and allergic rhinitis	<10

קוד 10ICD ושם האבחנה	מספר אבחנות
J304 Allergic rhinitis, unspecified	<10
J310 Chronic rhinitis	<10
J33 Nasal polyp	<10
J381 Polyp of vocal cord and larynx	<10
J382 Nodules of vocal cords	<10
J44 Other chronic obstructive pulmonary disease	<10
J45 Asthma	17
J450 Predominantly allergic asthma	<10
J61 Pneumoconiosis due to asbestos and other mineral fibres	<10
J62 Pneumoconiosis due to dust containing silica	13
J634 Siderosis	<10
J67 Hypersensitivity pneumonitis due to organic dust	<10
J683 Other acute and subacute respiratory conditions due to chemicals, gases, fumes and vapours	<10
J684 Chronic respiratory conditions due to chemicals, gases, fumes and vapours	<10
J689 Unspecified respiratory condition due to chemicals, gases, fumes and vapours	17
J841 Other interstitial pulmonary diseases with fibrosis	<10
K40 Inguinal hernia	<10
L20 Atopic dermatitis	<10
L23 Allergic contact dermatitis	<10
L24 Irritant contact dermatitis	<10
L25 Unspecified contact dermatitis	<10
L259 Unspecified contact dermatitis, unspecified cause	31
L40 Psoriasis	<10
L570 Actinic keratosis	122

קוד ICD10 ושם האבחנה	מספר אבחנות
L814 Other melanin hyperpigmentation	<10
L93 Lupus erythematosus	<10
L989 Other and unspecified skin changes	<10
M069 Rheumatoid arthritis, unspecified	<10
M16 Coxarthrosis [arthrosis of hip]	<10
M17 Gonarthrosis [arthrosis of knee]	37
M18 Arthrosis of first carpometacarpal joint	10
M180 Primary arthrosis of first carpometacarpal joints, bilateral	72
M19 Other arthrosis	38
M199 Arthrosis, unspecified	<10
M222 Patellofemoral disorders	<10
M224 Chondromalacia patellae	<10
M23 Internal derangement of knee	<10
M259 Pain in joint	<10
M431 Spondylolisthesis	<10
M50 Cervical disc disorders	21
M500 Cervical disc disorder with myelopathy	<10
M501 Cervical disc disorder with radiculopathy	<10
M51 Other intervertebral disc disorders	27
M511 Lumbar and other intervertebral disc disorders with radiculopathy	<10
M512 Other specified intervertebral disc displacement	<10
M53 Other dorsopathies, not elsewhere classified	10
M539 Dorsopathy, unspecified	71
M628 Other specified disorders of muscle	<10

קוד ICD10 ושם האבחנה	מספר אבחנות
M629 Disorder of muscle, unspecified	<10
M653 Trigger finger	55
M654 Radial styloid tenosynovitis [de Quervain]	<10
M704 Prepatellar bursitis	<10
M705 Other bursitis of knee	<10
M722 Plantar fascial fibromatosis	<10
M75 Shoulder lesions	83
M751 Rotator cuff syndrome	86
M752 Bicipital tendinitis	<10
M755 Bursitis of shoulder	<10
M765 Patellar tendinitis	<10
M766 Achilles tendinitis	<10
M77 Other enthesopathies	<10
M770 Medial epicondylitis	<10
M771 Lateral epicondylitis	84
M779 Enthesopathy, unspecified	26
M797 Fibromyalgia	<10
N18 Chronic kidney disease	<10
R490 Dysphonia	186
T784 Allergy, unspecified	<10
Total	3206